

Kaj tare trgovino na Gorenjskem

Ponekod nerentabilnost - ponekod, žal, gospodarski kriminal

KRANJ, 6. OKTOBRA.

Včerašnja seja Upravnega odbora Trgovinske zbornice v Kranju je pokazala, da žulijo trgovino na Gorenjskem resne težave. Ugotoviti pa moramo hkrati, da so se krepko spoprijeli z njimi. Ustanovili so namreč posebno strokovno komisijo zbornice, ki bo analizirala položaj trgovinske mreže v posameznih občinah in nato seznanila Občinske ljudske odbore z dejstvi in predlogi, kako izboljšati stanje.

Praksa slej ko prej pokaže, ali je neki ukrep utemeljen in premišljen ali ne. Pri decentralizaciji trgovine so prišle brez dvoma na dan določene slabosti. Ena izmed pomembnejših je prav pomanjkanje ustreznega strokovnega trgovskega kadra (zlasti samostojnih poslovođij), ki bi bili sposobni voditi številne trgovine, ki so se po reorganizaciji osamosvojile. Nestrokovno delo, ki izvira iz neznanja in neiznajdljivosti, pa je moralo, mimo drugih objektivnih težav, privedi nekatere trgovine v nezaviden položaj. Pri mnogih je bilo namreč ugotovljeno, da delajo s poslovno izgubo, pri nekaterih pa je bilo opaziti tudi gospodarski kriminal.

Nekaj dejstev: v prvem polletju letos so zabeležile poslovno izgubo trgovine »Gozd« v Železnikih v višini 224.000 din, trgovini »Konzum« in »Potrošnik« iz Škofje Loke 45.000 oziroma 80.000 dinarjev, trgovina »Zirovka« v Zireh 101.000 itd. Poslovno iz-

od prometnih zvez, so vsaj tako visoki kot večjega trgovskega podjetja, če ne še večji. (Honorar priložnostnemu knjigovodji ni veliko manjši kot plača stalnemu knjigovodji, ki opravlja delo za več obratov večjega podjetja itd.).

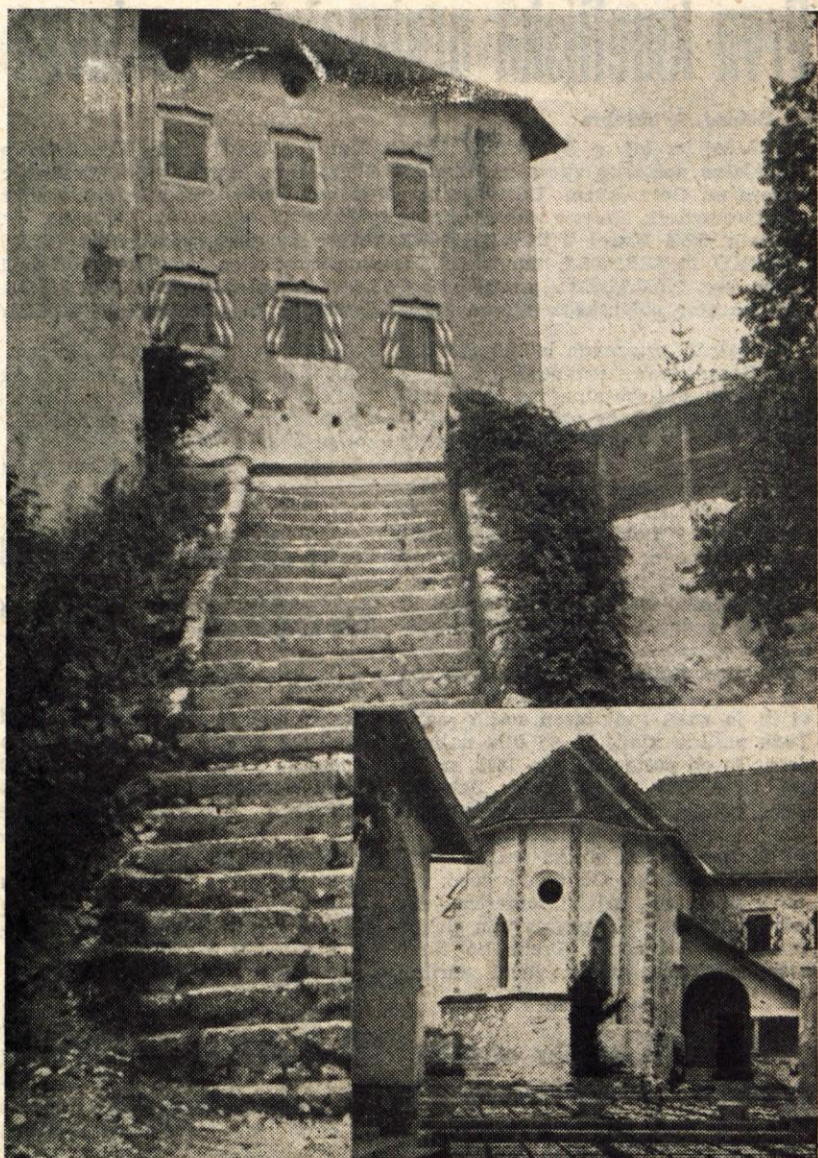
Zategadelj je prav, da se zbornica resno peča z mislijo, da bi bilo treba nerentabilne trgovske obrate ponovno priključiti večjemu podjetju.

I. A.

»NA POMOČ!«

Gasilec ne pozna počasnosti ali površnosti — v največji naglici je treba razviti cevi in jih spojit, da motorka čim hitreje »potegne vodo« do pogorišča

BLEJSKI GRAD OBNAVLJAJO. ZGORAJ VISOKO STOPNIŠČE, SPODAJ OBNOVLJENI DEL GRADU

Od 6. do 14. oktobra proslavljajo vse države, članice UNESCO »Teden muzejev«. Ti dnevi so namenjeni popularizaciji vzgojne vloge muzejskih ustanov, ki so zlasti pri nas še vse premalo upoštevane. Naši muzeji bodo v tem tednu pregledali uspehe dosedanjega dela. Več o tem preberite v reportaži na 4. strani.

Z II. PLENUMA OKRAJNE GASILSKE ZVEZE V KRANJU

Več mladine v gasilske vrste

Ježersko, 7. oktobra

Ježersko je danes sprejelo razen članov II. plenuma OGZ Kranj tudi predsednika Gasilske zveze LRS Matevža Haceta, sekretarja OO SZDL Staneta Prezljaja, sekretarja OK LMS Marjana Rožiča, ki so se zbrali, da bi obravnavali predloge za bodoče delo gasilskih organizacij na Gorenjskem in pregledali delo izvršnega odbora OGZ v I. polletju letos. Med referenti sta bila predsednik in sekretar OGZ Kranj.

134 prostovoljnih gasilskih društev, v katerih dela več kot 9000 gasilcev (kar predstavlja 9% prebivalstva na Gorenjskem), je dovolj zgovoren dokument o zmoglosti te organizacije, ki ima pri nas brez dvoma povsem določeno vlogo in pomen. Trdimo pa

lahko, da si bo gasilska organizacija pridobila še večji ugled, če bo posvetila več skrbi idejno-politični vzgoji članstva. Problem zase so tako imenovane gasilske veselice. Le-te so doslej dostikrat jemale ugled gasilem zaradi slabe organizacije in določene neresnosti. Zato je prav, da se je plenum odločno zavzel, naj bi se te vrste prireditve organizirale ob pravem času in na ustrezni kulturni ravni, hkrati pa naj bi se njih število kar se da zmanjšalo.

Strokovno usposabljanje in izurjevanje članstva v društvih še ne dosega zadovoljive ravni, saj je posečalo razne strokovne tečaje in seminarje le 5% članstva na Gorenjskem. Ob tem so je treba zamisliti in pričeti z bolj organiziranim načinom vzgoje.

Pereče je tudi vključevanje mladine v gasilske organizacije. Kaže, da bo treba najti ustrezno obliko dela, ki naj bi zagotovila množično vključevanje v njene vrste. Saj je jasno, da nima nobena organizacija prave perspektive brez mladega naraščaja.

NEKAJ PABERKOV Z RAZPRAVE

Lojzka Fojkar, predsednica ženskega sveta OGZ: Žene-članice se ne udeležujejo v zadostni meri v gasilski organizaciji.

Ing. Kimovec: Požarno preventivni službi bo treba posvetiti več pozornosti! Se vedno je povprečno 20% požarov nepojasnjenih.

Maks Blažič, poveljnik Občinske gasilske zveze Kranj: »Uvesti bi bilo treba vsaj enkrat na leto ocenjevanje dela posameznih gasilskih društev.«

Viktor Pogačar, vodja mladinskega odseka: Prirejati je treba posebna mladinska in pionirska gasilska tekmovanja.

I. A.

VREMENSKA NAPOVED

ZA ČAS OD 8. DO 14. 10.

Prehodno poslabšanje vremena s krajevnimi ali kratkotrajnimi padavinami in ohladičev pričakujemo v začetku tedna (okoli 8. oktobra) in v začetku druge polovice tedna (okoli 11. oktobra). Sicer pa bo lepo in čez dan toplo vreme trajalo še dalje.

Velik prispevek Železarne Jesenice k našemu ladjedelništvu

Prejšnji mesec so izročili prometu najnovejšo in tudi najlepšo med našimi ladjami, motorno potniško ladjo »Jugoslavija«, ki je bila zgrajena v spletski ladjedelnici. Za ladjo, ki je splaplula v širne vode Sredozemlja, je dobavila Železarna Jesenice 90 ton debele pločevine, ki je vdolana v 90 m dolgem in 30 m širokem ladijskem trupu. Tudi za nadaljnji dve ladji, ki sta v delu, in sicer »Jadrana« in »Jedinstvo«, ki bosta prav tako najmoderneje opremljeni, dobavlja ladijsko pločevino jeseniška železarna. Ker naša država stremi za obnovitvijo in izgraditvijo naše mornarice, čakajo naše ladjedelnice še velike naloge. Vzporedno pa čakajo velike naloge tudi valjarno pločevino Železarne Jesenice, saj bodo potrebovale vse ladjedelnice za doseganje proizvodnega

programa, ki obsega tudi gradnjo ladij za inozemstvo, letno okrog 60 tisoč ton ladijske pločevine, kar bi bil ogromen prispevek Železarne Jesenice. Četudi zmogljivost jeseniške valjarne te potrebe ne more kriti, je njen dosedanj prispevek k našemu ladjedelništvu več kot velik.

Namesto razgovora

Prenekatero vrtno sem že obiskala. Večkrat sem prišla med otroke, ne da bi prej nameravala. Navadno je tedaj vedno deževalo in otroci so bili vsi v sobah. Tako se mi je zgodilo v Lescah, zadnjič v Radovljici in še nekajkrat. Imam pač smolo...

Zategnjeni -zra-vo, se je razlegal povsod, kamor sem stopila. Potem so me obkrožile začudene in radovedne očke.

»Pomudila se bom pri vas kako urico; če me sprejmete seveda?« Vzgojiteljice so me vedno prijazno povabile med živčav malih cicibančkov. Ti so hitro nadaljevali z igro in postali še bolj razigrani — hoteli so pač pokazati, kaj vse znajo. Drugi so se sramežljivo muzali po tleh, včasih pa so me skrivaj pogledovale njihove očke. Čez nekaj 10 minut smo si postali že prijatelji.

»Kdo je najbolj priden med vami?« Težko je bilo odgovoriti, pogledovali so drug drugega, dokler se prvi ni opogumil. »Jaz.« Potem so nadaljevali drug za drugim: jaz, jaz... Seveda vsi, toda kdo je najbolj poreden? Tu dolgo ni bilo prostovoljcev, dokler se ni javil tisti mali navihaneček, ki verjetno še vedel ni, zakaj pravzaprav gre.

»Kaj misliš ti, Murka; kdo je najbolj priden?« Malo deklico v modrem krilu in svetlimi kitkami je vprašanje nekoliko zmedlo. Njene oči so tavalno po njenih prijateljicah in prijateljčkih. Za hip so se ustavile na koncu male mizice. Nato pa je sramežljivo pogledala v tla. Oči so že povedale in tudi sama je kmalu spregovorila: »Pavelček.«

Mali prikupni dečko je kasneje izbral za najmarljivejšo deklico tudi njo — Murko. Užaljeni obrazki in pogledi so se zastrmeli v vzgojiteljico. To sta bili le izpovedi dveh malih ljudi, ki ju je igra in življenje zbli-

Otroci govorijo

žalo; vsakdo ima pač svoje dobre strani. Vsi so pač en kolektiv in vsi morajo biti pridni, da jim je življenje lepo. Danes je pohvaljen tisti fanteček z lepimi temnimi očmi, jutri po ona deklica v rdečem krilu, potem ona,

LEPO SE JE IGRATI
Z združenimi močmi bodo »sezidali« hišo. Murka pa bo pripravila mehko posteljico, da bo njena punčka spala, dokler se ona jutri spet ne vrne v vrtec.

ki je izgubila vse sprednje zobke... Ko bodo veliki, bodo fantje postali šoferji, mehaniki, piloti, Slavček bo kuhar in drugi Slavček si bo kupil k njega. Dekleta bodo zdravnice, šivilje,

vzgojili res prijetno družinico in ponesni sta lahko na te otroke. Otroci vedno najbolje poplačajo vsak trud. Tovarišica Bertonec jeva to dobro ve, saj dela z njimi že trideseto leto.

Bohinj, 7. oktobra

Včeraj je bil v Bohinju v hotelu Zlatorog občni zbor Kmetijske proizvodjalne poslovne zveze za območje Bohinja in Bleda, prve Proizvodjalne zveze na Gorenjskem. Udeležilo se ga je več gostov, med katerimi so bili: podpredsednik Glavne zadrzne zveze Slovenije MATIJA KRMELJ, predsednik OZZ Kranj TONE HAFNER, tajnik živinorejskega odbora GZZ ing. MIRKO PETERNELJ, zastopnik Zvezne zbornice za kmetijstvo in gozdarstvo ing. KARADŽIČ, predsednik Oblo Bohinjske Bistrice TONE LOGAR in sekretar občinskega odbora SZDL Bohinjske Bistrice JANKO ROZMAN.

Po daljših pripravah je bila končno na Gorenjskem ustanovljena prva Kmetijska proizvodjalna poslovna zveza. Na ustanovnem občnem zboru v Bohinju se je pokazalo, da obstoji pred njo vrsta neposrednih pereh gospodarskih problemov, med katerimi so važnejši: zgraditev skupne zorišne kleti v Bohinjski Bistrici, rajonizacija planin, selekcija živine in ureditev pašnikov.

Svoj čas so imeli v Bohinju namreč najbolj moderno zorišno klet in ostalo mehanizacijo za izdelovanje sira. Zato jo razumljivo, da je bil bohinjski sir v kvaliteti vodilni sir v naši državi in jo znan tudi izven naših meja. Toda zorišne kleti, ki so bile najmodernejše ob postavitvi leta 1883, so sedaj izrabljene in zastarele. Zato je treba resnično brez bojazni pogledati v oči: na letošnjem Novosadskem sejmu je bil ljutomerski sir za razred boljši od bohinjskega. Očitno je vzrok samo v predelavi, saj Ljutomerčani nimajo takih pašnih pogojev in dobre krme kot Bohinjci. Treba bo torej brez odlašanja modernizirati zorišne

kleti. Predvideno gradnjo skupne zorišne kleti v Bohinjski Bistrici, ki je središče sirarstva, bodo, če bodo dobili potrebna sredstva, pričeli že takoj prihodnje leto.

Drugi najvažnejši problem je ure-

ditev pašnikov. Novi zakoni o gospodarjenju z zemljišči in premoženjem bivših agrarnih skupnosti, namreč prepovedujejo pašo v gozdovih. Treba bo najti del sredstev za krčenje gozdov in ureditev teh v pašnike. Računajo, da bi z ureditvijo okrog 900 ha pašnikov razbremenili 10.000 hektarov gozdov. Stroški za krčenje enega hektara bi znašali predvideno okrog 600 tisoč dinarjev. Tako visoki stroški pa mlekarstvo seveda ne bo moglo prenesti, ampak bo treba pritegniti precejšen del družbenih sredstev. V prvem gospodarskem načrtu predvidevajo 120 hektarov novih pašnikov.

Kropa, 7. oktobra
Danes je bila v tovarni »Plamen« v Kropi konferenca komunistov, ki sta se je udeležila tudi člana Občinskega komiteja tov. Kajdiš in Šilar, z Okrajnega komiteja ZKS pa tovariš Vinko Hafner.

Po otvoritvi konference je bilo podano izbrano poročilo o delu osnovne organizacije ZK v Kropi, v katerem je bilo prikazano pozitivno in negativno delo organizacije v tovarni. Pri obravnavanju aktualnih političnih in gospodarskih vprašanj so analizirali

tudi krajevne činitelje, ki podcenjujejo krajevno organizacijo ZK kot celoto, še posebej pa tiste člane ZK, ki so na vodilnih mestih v političnih in gospodarskih organizacijah.

Uspehi, ki so bili doseženi v proizvodnji po osvojitvi, so prav tako rezultat dela članov ZK, saj so v tovarni od leta 1947 povečali proizvodnjo za štirikrat pri nekaj manj kot enkratnem povečanju delovne sile, čeprav so osnovna sredstva le malenkostno dopolnili. Kljub dobrim uspehom v proizvodnji pa ZK ni zadovoljila z uspehi na področju političnega dela. Pomanjkljivo je politično delo v množičnih organizacijah, kjer vsa teža politične aktivnosti prerada leži na ramah posameznikov. To osnovno napako bodo skušali odpraviti s pogostejšimi sestanki in uvažanjem študijskih sestankov, ker bodo na ta način postajali člani sposobnejši in bodo dobili več zaupanja v samega sebe in okolico. V svoje vrste bodo pritegnili več mladine.

C. R.

„Od mleka, masla, sira, blagostanje izvira . . .“

Zapis s kravjega bala v Bohinju

Bohinj, 7. oktobra

Letos je Bohinj še bolj romantičen kot druga leta. A kaj, ko se je to belo romantiko padlo tudi srebro na toploti. Muhastno vreme to pot ni bilo naklonjeno bohinjskemu kravjemu balu. Zo včeraj je sneg pobelil obronke Komarče. Z zasneženih planin so brhke »majerce« in postavni »majerji« danes prignali svoje trope v dolino. To je praznik zanje, zlasti za tiste, ki so prignali najlepšo in najbolj rejeno živino.

Originalnosti te bohinjske prireditve tudi tokrat pridružila originalna bohinjska zamuda. Iz oblakov je začelo rahlo rositi, ko se je z Ukanca zaslišalo zvončkanje in vriski prihajajočih »majerjev«, »majeric« in sirarjev.

Liska, vodnica Petričevega tropa, je zvesto stopala za »majerco« Anico, ki je prignala trop s planine Jezero (1457 metrov nad morjem). Sledili so Andrejev, Doganov, Vrbančev, Ukčev trop itd. Vsega deset lepih tropov. Vmes pa so priganjali živino »majerji« s svojeverstno »fasengom«. Prava paša

za tisoče radovednih ljudi, ki so v špalirju pozdravljali bohinjske planšarje v narodnih nošah. Danes so postali popularni in prav je, da ti, vse leto

prireditve. S kravjim balom je pričel tudi teden zadrzne mladine Gorenjske.

Janko Rozman

STARI OBICAJI

Med starimi bohinjskimi običaji je tudi vpisovanje v zlato knjigo. Fanta, ki jo postal polnoleten, sprejmejo v fantovsko družbo, prej pa ga vpišejo v zlato knjigo, kar je seveda združeno s smehom in zabavo

Preddvor praznuje

Preddvor, 7. oktobra

Prebivalci bivše občine Preddvor so od 2. do 7. oktobra letos že tretjič proslavili svoj krajevni praznik. Praznik so pričeli proslavljati s športnimi igrami in sicer s šahovskim in namiznoteniskim turnirjem domačih društev. V soboto so tamkajšnje organizacije položile vence na spomenik padlih borcev in talcev, nato pa so skupno krenili v prosvetni dom v Preddvor, kjer je domače društvo KUD »Matija Valjavec« izvedlo zelo uspelo akademijo. O pomenu krajevnega praznika in o razvoju gospodarstva v tem kraju je govoril sekretar osnovne organizacije ZK Tone Tičar. V nabito polni dvorani so nastopajoči želi mnogo priznanja in aplavza za lepo izvedeni program. Ob zaključku praznika 7. oktobra so v dopoldanskih urah sledile še športne prireditve, medtem ko so v popoldanskih urah odkrili spomenik padlim borcem in talcem v Spodnji Beli. Spomenik je odkril predsednik občinskega odbora SZDL Martin Košir.

Carman

Poročilo o stanju otroške paralize v kranjskem okraju

V preteklem tednu smo prejeli 8 novih prijav o primerih otroške paralize, in sicer: 2 občina Radovljica, 1 občina Jesenice, 1 občina Skofja Loka, 1 občina Železniki in 3 občina Kranj.

Ker gre v enem primeru za šolskega otroka, ki se je zadrževal tudi v vrtcu, so iz epidemioloških razlogov zaprli vrtec in nekaj razredov šole.

Prireditve v „Tednu matere in otroka“ v Šenčurju

Upraviteljstvo osnovne šole v Šenčurju in tamkajšnje AMD sta ob Tednu otroka organizirala za učence

Predavanje v Kropi

V Kropi je bilo v četrtek zvečer v okviru tedna otroka predavanje o otroški paralizi, ki ga je imel dr. Slivnik iz Radovljice. Predavanja se je udeležilo nad 100 ljudi.

C. R.

LE DOBRIH STO METROV JE MANJKALO, DA NISO BILE TUDI JESENICE POBELJENE

Sneg, ki je zapadel v noči od petka na soboto je pobelil višje in tudi nižje vrhove Gorenjske. Vremenska napoved je prerokovala sneg le v višini 1200 m, a so je zmotila skoraj za polovico, saj je manjkalo le dobrih sto metrov, da niso bile tudi Jesenice pobeljene. Spriči sobotnega opoldanskega sonca so je sneg v nižjih legah stopil, ostal pa je še na Poljanah, Mežakliji, Planini pod Golico in drugih dokaj nizkih točkah v okolici Jesenic.

osnovno šole razne športne prireditve. Za prvi razred osnovne šole je AMD Šenčur s svojim avtomobilom pripravilo propagandno vožnjo po cestah občine Kranj. Spremljevalci so otroke med vožnjo seznanjali s cestno prometnimi predpisi in prometnimi nesrečami, ki jih lahko povzročijo neprevidni šofer ali pešec.

Za drugi razred osnovne šole so organizirali tekmovanje na skirojih. Prvo mesto je osvojila Marija Zveršen iz Srednje vasi pred Anico Jenko iz Srednje vasi. Za tretji razred je bilo tekmovanje v Zrečah. Prvo mesto je osvojil Franc Bregar iz Srednje vasi pred Milanom Martinjakom. Četrty razred je tekmoval v teku na 200 metrov. Najboljši čas je osvojil Franc Zlindra iz Srednje vasi.

Peti razred je tekmoval s samokolnicami. Prvo mesto sta osvojila Franc Ajdovec in Anica Osojnik pred Francetom Golobom in Francko Skofič. Šesti oddelek je imel kolesarske dirke. Najboljši čas je imel Franc Ajdovec. Prvo plasiranim učencem so po tekmovanju razdelili lepa praktična darila, šolske potrebščine in lično izdelane diplome.

R. Čarman

LJUDJE IN DOGODKI

V Avstriji: ravnotežje se podira

Dasiravno je zadnje tedne v ospredju svetovne pozornosti predvsem suško vprašanje, ne bo odveč, če nekoliko prislunemo tudi dogajanjem pri našem severnem sosedu, v Avstriji.

Na to so nas med drugim spomnili tudi glasovi o nekaterih pogostejših stankah v tej državi. Pred dnevi so stavkali peki v večjih mestih, delavci pri donavski družbi v Linzu, o tem, da bodo stavkali, če ne bo šlo drugače, pa govorijo tudi trgovski uslužbenci.

Nekateri sindikalni funkcionarji iz vrst avstrijskih socialistov sicer mislijo, da stavke niso najprimernejše bojno sredstvo proletariata v borbi za njegove pravice, češ da sindikalna materialna pomoč stavkajočim prazni sindikalne blagajne in s tem slabi moč sindikata v nastopanjih zoper delodajalce. Toda v zadnjem času morajo ti funkcionarji vsaj na videz spreminjati to stališče, saj bi sicer tudi očitno prišli v navskrižje s težnjami celotnega avstrijskega delavstva. Le-to je sicer v letih po drugi svetovni vojni prišlo do nekaterih koncesij (podržavljenje nekaterih ključnih podjetij, delno soodločanje v podjetjih, seveda le na socialnem področju, ne pa tudi v gospodarski politiki podjetij, izpolnjenost socialno zavarovanje itd.). Vendar pa se avstrij-

skemu delavstvu ne cedita v usta mleko in med. Zlasti visokokvalificirani kader obrača svoje oči v Zahodno Nemčijo, kamor ga vabijo boljši zaslužki.

Standard avstrijskega delavstva je začel v zadnjem letu čutiti tudi izdatko za novo ustanovljeno vojsko. Cene življenjskih potrebščin pa so v Avstriji letos poskočile povprečno za okrog 7 do 10%. Delavstvo zato zahteva povišanje plač in na ta način skuša dohitevati cene. Odtod tudi čedalje pogostejše stavke. Toda čeprav so delodajalci prisiljeni, da deloma popuščajo pred tem pritiskom, se izkoriščanje stopnjuje, ker se spriči povečevanja proizvodnosti dela delež plač v bruto produktu zmanjšuje.

Težnje delodajalcev po izdatnejšem prisvajanju presežne vrednosti in s tem po čim obilnejših profitih je moč še zlasti razločno čutiti v nastopanjih meščansko-klerikalne Ljudske stranke po zadnjih parlamentarnih volitvah, ki so bile letos maja. Do teh volitev je imela Ljudska stranka le enega poslanca več (skupno 74) v 165-članem parlamentu kakor Socialistična stranka (ki je imela 73 poslancev). Razen tega je sedelo v parlamentu še 14 poslancev pronacistične stranke (VdU) in 4 poslanci KPA. Skoraj enako močni sta Socialistična in Ljudska

stranka sklenili vladno koalicio. Oba partnerja sta si razdelila položaje po proporciji »pol meni, pol tebi«. Ta fifti fifti zasedba položajev se kaže v vladi, v sindikatih, v občinah in drugod. Tako ima Avstrija meščansko-katoliškega kanclerja, podkancler je socialist. V občinah, kjer je župan socialist, je praviloma podžupan eden izmed voditeljev Ljudske stranke in obratno, itd.

Na letošnjih volitvah pa je Ljudska stranka povečala število svojih mandatov v parlamentu za 8 (na račun razpadajoče pronacistične stranke), socialisti pa le za 1 (na račun KPA). Tak volilni rezultat je prevršil prejšnje ravnotežje med avstrijskima koalicijskima partnerjema v korist Ljudske stranke. Tako je desni konj v tej dvopregi lahko začel bolj stezati glavo k jaslim in odrivati tekmece. Zlasti se to pozna na področju, na katerem se je v glavnem sukala že predvolilna borba: na področju podržavljenih ključnih podjetij, pri čemer gre v bistvu za vprašanje vloge države v gospodarstvu. Medtem ko je bil prej Waldbruner, eden izmed prvakov Socialistične stranke, minister za promet in podržavljenega podjetja, se je po volitvah to njegovo ministrstvo zožilo samo na promet, upravljanje podržavljenih podjetij pa je pre-

šlo pod pristojnost celotne vlade. Hkrati pa so podržavljene banke ostale pod finančnim ministrstvom, ki je v rokah Ljudske stranke. Na ta način je Ljudska stranka lahko začela močnejše vplivati na razvoj gospodarstva.

Socialistična stranka smatra, da so podržavljena podjetja in njihova nadaljnja rast osnovni pogoj za gospodarsko in politično samostojnost Avstrije. Ljudska stranka, ki je predstavnica privatnega kapitala, pa teži za tem, da sredstev, ki jih ustvarjajo podržavljena podjetja, ne bi uporabljal za nadaljnji razvoj teh podjetij, marveč da bi jih odvajal v državni proračun, v katerega pa naj bi zato pritekalo manj davkov privatnih podjetnikov. To je težnja po večjem profitu privatnega kapitala, še več, to je v bistvu težnja po reprivatizaciji podržavljenih podjetij.

Ta borba obeh vodilnih avstrijskih političnih strank, ki se zaostčuje, odkriva še nekaj: oportunizem nekaterih vodilnih funkcionarjev v vrstah Socialistične stranke in socialistične frakcije v sindikatu. V koaliciji z meščansko Ljudsko stranko so mnogi vodilni funkcionarji Socialistične stranke običajno iskali praktično rešitev posameznih problemov na škodo idejnega, načelnega programa svoje stranke, pri čemer pa so s še bolj razpetimi jadrji jadrali v sporazumstvo, samo da bi ohranili koalicio pri življenju. V sedanjih pogojih, ki jih Ljudska stranka zna izkoristiti sebi v prid, pa nekateri po letih, predvsem pa po miselnosti mlajši funkcionarji v vrstah socialistov niso več zadovoljni s takim ravnanjem.

Med mlajšimi najdete take, ki ugotavljajo tole:

»Nam mlajšim ni prav, kajti čutimo, da nas starejša generacija nekako odriva od vodilnih položajev, ki jih čuva zase. Res je, da imajo oni dolgoletne izkušnje, toda v marsičem ne dohitejajo več časa, ki prinaša nove zahteve, nove naloge. Tudi v tem je eden izmed vzrokov, da smo na letošnjih volitvah povlekli krajšo slamicom.«

Se odločnejši posamezniki pa odhajajo celo ostrejšo sodbo:

»Nekateri naši starejši kolegi se preveč trgajo od nas. Zgodi se pogosto, da se kateri izmed njih vrne z zasedanja ali posvetoovanja, pa spravi gradivo v svoj arhiv, naših vprašanj, kaj so novega sklepali, pa se otresejo z odgovorom, češ da ni bilo nič posebnega. To vzbuja čisto občutek, da se nekateri starejši kolegi oklepajo vodilnih funkcij, ne več toliko zaradi ideje, marveč zaradi položaja, s katerim so v zvezi tudi osebne ugodnosti.«

V očitkih »mlajših« je mnogo resnice. Po njihovih izjavah sodeč so njihove težnje usmerjene k radikalnejšemu boju s političnimi nasprotniki. Vendar bi bilo za zdaj že težko kaj določnejšega trdit, kakšna bo spričo teh »mlajših« težnja nadaljnja usoda avstrijske koalicije, ki je že doslej kdaj pa kdaj spreminjala stopnjo svoje trdnosti.

M. Z.

Šport in telesna vzgoja šport in telesna vzgoja šport in

„Ne potrebujemo drugega, kot primerne prostore!“

pravijo funkcionarji šahovskega društva Kranj

»Šah v Kranju postaja čedalje bolj priljubljena igra. Posebno po vojni se je razširil med delavske vrste in z njima vedno širše plasti naše mladine. Naši člani so dosegli vidne uspehe v slovenskem šahu,« so mi povedali funkcionarji SD Kranj.

Šah kljub precejšnji množičnosti še ni odigral tiste vloge, ki bi jo si čer moral. Kje so vzroki? Odgovor lahko dobimo že iz naslova, toda potrebno je napisati o tem malo več. Kranjski šahisti so res dosegli lepe uspehe. Njihovi člani zastopajo Slovenijo na tradicionalnem šahovskem dvoboju Hrvatska : Slovenija, udeležujejo se raznih turnirjev republiškega značaja, do lani so bili moštevni prvaki Gorenjske.

SD Kranj je pobudnik in organizator tradicionalnega spominskega šahovskega turnirja v počastitev rabskim žrtvam. Ta turnir imamo vsako leto od 1953. leta, ko je bila odkrita

spominska plošča 4000 žrtvam, med katerimi je največ Slovencev.

Pri vzgoji mladine je SD Kranj veliko naredil. Iz mladine je vzgojil odlične šahiste: Cudermana, Sicherla, Bavdeka in druge. Barve njihovega društva na prihodnjem državnem šampionatu bosta branili ing. mojster Stojan Puc in mladi Cuderman. To je vsekakor lep uspeh, ker se do zdaj slovenski šah zastopali v glavnem ljubljanski igralci.

Toda mladine je še vedno premalo. Največji vzrok je ta, da SD nima svojega prostora. Kljub prošnjam in intervencijam ga še niso dobili.

Zdaj, ko vedno več govorimo o vzgoji mladine, bi ji morali največ nuditi. Pri nas je drugače: mladino izgubljam. Šolska mladina, ki čaka na vlak, bi lahko čakala pri šahu. Zdaj so pa njena pota čisto drugačna, prihaja na postajo prezgodaj, pijančuje, kvarta in se potepa.

Niso redki primeri, da mladina igra šah po gostilnah za denar, za alkohol. To so vsekakor nekoristni in ne vzgojni pojavi. Borimo se proti povzročiteljem nereda, ki ga po večini povzročajo pijanci, mladini pa dopuščamo tako početja. Na tak način nemoralnega življenja ne bomo zlepa zatrli. Če se želimo izogniti takim pojavom, potem pričnimo pri vzgoji naših najmlajših. Za napačno vzgojo mladine smo krivi starejši, zavedajmo se tega!

»Če bomo dobili prostor, se upamo številno mladih šahistov potrojit. Namravamo pritegniti čim več mladine iz delavskih vrst. Zato je nujno, da je lahko pridobiti — težje jo je začim prej dobimo svoj prostor. Mladino držati, zaradi tega apeliramo na organe ljudske oblasti, da uvidijo to nujnost in nam pomagajo,« so na koncu povedali organizatorji šaha v Kranju.

Funkcionarji SD Kranj so res marljivi; organizirali so pri DPD »Svoboda« na Gorenjskem 18 šahovskih sekcij, kar je brez dvoma lepo število. Organizirali bodo podobno sekcije tudi po vaseh.

Dela pri vzgoji mladine je ogromno, toda brez svojih prostorov ne bomo uspeli. Drugje na to bolj gledajo. Jesenice, Ljubljana in drugi imajo zelo lepe prostore. V drugih republikah imajo celo domove, nam Kranjčanom, ki smo med gospodarsko najmočnejši mesti v državi, pa vsaj skromnega prostora ni mogoče dobiti.

Velik uspeh jeseniških šahistov v Franciji

Šahisti Zelezarne Jesenice so kot metalurška reprezentanca Slovenije na povabilo društva izseljencev v Severni Franciji odpotovali na 10-dnevno gostovanje v Francijo. Ogledali so si lepote Pariza in se nastanili v mestu Sallavnni, kjer je sedež društva izseljencev, ki bivajo v Franciji že nad 30 let.

Nadvse pristrčen sprejem, ki ga je priredil župan omenjenega mesta ter društva in organizacije, je napravil močan vtis na goste iz Jugoslavije. Poslovilni večer je bil prav tako pristrčen. Prisotnih je bilo 200 slovenskih rudarjev, predstavniki sindikalnih in drugih organizacij ter jugoslovanski konzul.

Na svoji turneji po severni Franciji so odigrali naši šahisti štiri tekme. Prvo v mestu Seminu proti izbranemu moštvu tega mesta, ki so ga premagali s 4 : 2. Naslednjo tekmo so odigrali v mestu Lille proti prvaku Se-

verne Francije, kjer so dosegli isti uspeh 4 : 2. Tretjo tekmo z rezultatom 6 : 2 so odigrali v mestu Avignonu in četrto v mestu Sallavnni z rezultatom 5 in pol : pol.

Šahisti jeseniško Zelezarne, ki jih je vodil po turneji podpredsednik kluba Janko Burnik, so doživeli na gostovanju v Severni Franciji izreden uspeh.

Zadnji športni dogodki

I. zvezna liga

CRVENA ZVEZDA : HAJDUK 3:0 (0:0)
LOKOMOTIVA : VELEŽ 5:2 (4:0)
ZAGREB : VOJVODINA 2:3
SARAJEVO : DINAMO 1:2 (0:2)
VARDAR : BUDUCNOST 1:1
RADNIČKI : PARTIZAN 3:1
SPARTAK : BSK 1:2 (0:2)
V vodstvu CRVENA ZVEZDA

I. conska liga

LJUBLJANA : ULJANIK 1:5
ODRED : SPLIT 0:1 (0:1)
TREŠNJEVKA : GRAFIČAR 2:1 (2:1)
SIBENIK : REKA 1:2
METALAC : TURBINA 2:2
JADRAN : TEKSTILAC 4:2
V vodstvu SPLIT

Ljubljansko - primorska liga

BRANIK : KRIM 5:0
GRAFIČAR : SLOVAN 3:1
TRŽIČ : ILIRIJA 3:2 (2:1)
NOVA GORICA : TRIGLAV 3:1

Najmlajši so tekmovali

Jesenice, 7. oktobra

Ljudska tehnika na Jesenicah je pripravila ob zaključku Tedna otroka za najmlajše prijetno doživetje. Nad 100 pionirjev se je zbralo danes do poldne pred domom »Partizana« in se prijavilo za tekmovalce s skiroji. Vse likemu zboru mladih tekmovalcev se prisostvovali starši in ostalo občinstvo. Vodstvo in priprave za to tekmovalstvo je prevzela Ljudska tehnika, izvedbo tekem pa Avto-moto društvo.

111 mladih tekmovalcev je preizkusilo svoje sposobnosti na skiroju. Tekmovalstvo je dokazalo, da tudi naši najmlajši radi gojijo šport. Proga je bila dolga 200 m. Najboljši tekmovalci so bili nagradjeni. Vrednost vseh nagrad je znašala 10.000 dinarjev, vsi sodelujoči pa so bili povabljeni tudi na zakusko.

Ljudska tehnika s predsednikom Rjancem na čelu in Avto-moto klub zaslužijo javno pohvalo, ker sta za Teden otroka pripravila najmlajšim prijetno tekmovalstvo. Občinski sindikalni svet, sindikat Zelezarne in jeseniška podjetja, ki so prispevala k izvedbi teh tekem v denarju in darilo.

NOV SVETOVNI REKORD V METU KLADIVA

Dosedanji svetovni rekord Rusa Krivososova — 66,38 metra, dosežen 8. julija letos, je porušil ameriški atlet Coxnolly, ki je zalučal kladivo 66,71 metra daleč.

IZBOLJŠAN SVETOVNI REKORD V STRELJANJU Z VOJASKO PUŠKO

S 1144 krogi iz vseh treh položajev na 300 metrov je sovjetski strelca Edmar izboljšal svetovni rekord svojega rojaka Bogdanova.

REZULTATI III. KOLA GORENJSKE NOGOMETNE ZVEZE

Tržič: »Tržič« B — »Triglav« B 6:2;
Bled: »Bled« — »Ločan« 0:8; Naklo: »Naklo« — »Mladost« B 2:7; Lesce: »Prešeren« — »Jesenice« 1:5.

Pionirske tekme v Kropi

Društvo »Partizan« iz Kroe je v sredo priredilo v okviru Tedna otroka pionirske tekme v teku in skokih. Tekmovalo je 80 tekmovalcev iz Kroe in Kamne gorice. Zmagala je Kamna gorica v razmerju 115:79 točk. Tudi v igri »Med dvema ognjema« so zmagali pionirji in pionirke iz Kamne gorice.

Rezultati atletskega dvoboja pionirjev osnovne šole Kroe in Kamne gorice:

Tek na 100 m — pionirji
1. Solar Jaka, Kropa 18.0 sek.
2. Bizjak Marjan, Kropa 18.2 sek.
3. Poljšak Boris, Kamna gorica 19.0 sek.

Tek na 200 m — pionirji
1. Benedičič Franc, Kamna gorica 35.0 sek.
2. Ropič Janez, Kamna g. 35.5 sek.
3. Grilc Frido, Kamna g. 35.5 sek.

Tek na 300 m — pionirji
1. Kržišnik Bogomir, Kropa 58.0 sek.
2. Čaus Tomaž, Kropa 62.0 sek.
3. Koselj Tone, Kropa 62.3 sek.

PIONIRKE

1. Jesenko Tilka, Kamna g. 20.0 sek.
2. Tomažević Pavla, Kropa 20.1 sek.
3. Košir Stanka, Kamna g. 21.0 sek.

lih, so dokazala pravilno razumevanje do naših najmlajših.

U.

ČESTITAMO

To dni je praznoval svojo petdesetletnico Franc Oman iz Stražišča, ki zasluži vse priznanje za svoj neumoren trud, delo in prizadevanje v telesnovzgojni organizaciji TVD »Partizan«. Kot odličan organizator ter telovadelec je že pred vojno sodeloval pri »Sokolu«. Takoj po osvoboditvi je zbral v Stražišču redke preživle ljubitelje telovadbe in začel z obnovitvijo fizikulture organizacije. Najprej je bil postavljen na pogorišču bivšega Sokolskega doma nov dom, ki so ga leta 1953 še povečali. Pod jubilarčevim predstvom in s pomočjo vadijskega zbora je društvo naglo napredovalo, tako da je zlasti letos doseglo pomembne uspehe celo na državnem prvenstvu, kjer je osvojila prva, druga in tretja mesta. Jubilarlove zrele ter preudarne smerice so upoštevane tudi pri Okrajni zvezi in Zvezi TVD »Partizan« Slovenije.

Povsod priljubljenemu, vedno rasmajanemu ter izredno delavnemu jubilaru iskreno čestitamo in želimo še mnogo uspehov v organizaciji »Partizan« TVD »Partizan« Stražišče

Drobne vesti

V nedeljo so taborniki organizirali namiznoteniško tekmovalstvo. Sodelovalo je 6 ekip. Prvo mesto so zasedli gojenci Usnjarskega tehnikuma.

Pretekli teden je bil v Domžalah »strelski teden«. Vsako popoldne je bilo veliko mladih strelcev na strelišču. To je dokaz, da se bo ta šport v Domžalah kmalu dobro razvil.

ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI - ZANIMIVOSTI

Ob vsaki zibelki dve krsti

Večina avstrijskih delavskih in nižjeuradniških družin si skuša obdržati svoj standard s tem, da se otepajo otrok, tako da se lahko zaposlita mož in žena. Največ družin ima le po enega, kvečjemu dva otroka, v številnih družinah pa sploh ni slišati otroškega čebljanja.

Tako na primer na Dunaju rapidno nazaduje število rojstev. Na 1000 Dunajčanov odpade komaj 7,3 novorojenih, medtem ko pride na pr. na 1000 Beograjčanov pa 31,8 novorojenčkov. »Na Dunaju stojita ob vsaki zibelki dve krsti. S temi besedami Dunajčani sami opišejo problem svoje usihajoče natalitete. Ko pa so dunajski volivci opozorili nekega poslanca, da bo na ta način Dunaj v 150 letih izumrl do zadnjega moža, se je poslanec hudomušno izmaknil odgovoru, čes:

»Nič zato, bo tedaj že še živel kak drug Avstrijec, da bo pokopal tega poslednjega Dunajčana.«

Vzrok za nazadovanje natalitete je deloma tudi v hudi stanovanjski stiski, ki žuli vsa avstrijska mesta. Tako so n. pr. na Dunaju za 10 do 12 tisoč stanovanj, ki se letno oddajajo v najem, poteguje okrog 50.000 nujnih prosičev. V Salzburgu pa je okrog 42.000 gospodinjstev in le okrog 22.000 stanovanj. Terno zadene, kdor dobi stanovanje v kakem novem bloku, ki jih gradi dunajska občina in kjer so na-

jemno razmeroma nizke. Številni iskalec stanovanj pa radi plačajo po več tisoč šilingov podkupnine, samo da bi prišli do strehe nad glavo.

Na nadaljnja vprašanja, kaj sodi o padanju števila rojstev, pa marsikateri Avstrijec odgovori tudi takole:

Mesto v rečni strugi

Ze nekaj let čudi italijanske arheologe skrivnostni pojav velikega števila dragocenih starih etrurskih vaz v izločbah mnogih antikvariatov po vsej Italiji. Italijansko policijo so obvestili zaskrbljeni arheologi, med katerimi so nekateri domnevali, da gre za izredne primere falzifikatov. Italijanska policija je v enoletnem potrditvenem zasledovanju odkrila skrivnost teh vaz in omogočila senzacionalna arheološka odkritja. Zasledovanje je bilo od antikvariatov in turistov, pri katerih so našli vase, preko vrste sumljivih prekupčevalcev in preko več ali manj obvečenih priči do čudovitih ribičev iz ustja reke Pad. Njihovega šefa je policija iskala že vrsto let zaradi nekaj ubojev, ki jih je imel na vesti. Tu se je zanka razvzljajala. Namesto jegulj so ti ribiči iskali etrurske vase iz ruševin antičnega etrurskega mesta, ki je bilo znano pod imenom Spina. To mesto je obstajalo pred 2400 leti. Nato so ga zalile in z blatom prekrile močvirske vode Belfiora in Valle Pena v porečju blatne reke Pad.

ŠTEVILNA DRUŽINA NORDI

Na podlagi nekih ohranjenih latinskih virov je bilo znano, da je obstajalo mesto Spina, znamenito etrursko naselje v dolini reke Pad. Mesto Spina je bilo odcepljeno od velike etrurske federacije, ki je bila nekoč na današnjem ozemlju Toskane, ki dolguje svoje ime nekdanjim stanovalcem tega kraja. V ohranjenih latinskih tekstih je zanje zapisano ime »Tusci«. Točen kraj, kjer je bila nekoč etrurska kolonija Spina, je bil neznan.

Kraj, kjer je bilo mesto Spina, so našli ribiči v močvirju Belfiora, ne da bi za to vedeli. Njih so zanimalo edino etrurske vase, ki so jih lahko prodali za velik denar. Prenehali so z lovom na jegulje, ohranili so samo firmo. Posvetili so se samo temu — daleko bolj koristnemu in dobičkanomenu opravilu, — namreč iskanju antičnih amfor, do katerih ni bilo težko priti, ker se je bilo treba samo nekaj metrov potopiti.

Kako dolgo se ti »ribiči« ukvarjajo s iskanjem teh dragocenosti, ni še znano, toda cenijo, da je bilo do sedaj prodanih okoli 1700 izredno dragocenih vaz. Šef te skupine potapljačev in lovcev na vase Michel Nordi (družina Nordi, ki živi v tistem kraju, ima okrog 400 članov) je razporejal delo in ker mu ni nihče nasprotoval,

»Res, da je zdaj konjunktura in je v Avstriji pri okrog 2,2 milijona zaposlenih le okoli 70.000 brezposelnih (pozimi so seveda to število znatno poveča), toda ... kdo ve, kaj nam lahko še prinese čas.«

M. Z.

SPINO JE ZALILA VODA PRED 1900 LETI

Se ena nesreča se je pripetila Michelu Nordiju. Ko je policija stvar odkrila, se je začela zanimati za samo družino Nordi in odkrila, da je Michel nevaren zločinec, ki mu je že nekaj let na sledi zaradi ubojev, ki jih je zagrešil.

Brž ko je bilo natančno ugotovljeno, so pričele številne ekipe arheologov delati v belfiorskih močvirjih. Podvodna raziskavanja so bila izredno plodna in dosedanja rezultati so prav senzacionalni za proučevanje stare Etrurije. In kakor je bil z razkopavanjem lave Vezuva, ki je v 70-letih pred n. št. zasula mesto Pompeje, odkrito nedotaknjeno nekdanje rimsko mesto, tako so bile v deli reke Pad odkrite nekdanje zgradbe etrurskega mesta Spina. Velika dela, ki jih opravljajo, so odstranila mnogo vode in iz vode in blata se dviga nekdanja Spina.

STARE PODZEMELJSKE KANALIZACIJE

Etrurci so v deželi Comacchio v okolici Ferrare izsuševali močvirje s spretnostjo, ki je danes ne poznamo. Toda v času dolgih vojn niso mogla mesta dovolj paziti na oskrbovanje podzemeljskih kanalov, zato je prišlo do zamašitve, izliva vode in preplavljanja dežele. V Toscani se je to zgodilo v 90-tih letih pred n. št., toda 3 stoletja kasneje se je to ponovilo v območju močvirja reke Pad, kjer je bila Spina.

Ze prve ruševine nekdanje Spine, s katerih so odstranjene naplavine, kažejo na izredna odkritja, katera šele predvidevajo. Iz blata so izgrebli izredne primere nakita iz masivnega zlata in izkopali starogrški kandelaber v bronu iz IV. stoletja pred n. št. Arheologi so z žalostjo ugotovili, da je močvirsko blato mnogo manj varovalo Spino kot lava stare Pompeje. V času svojih »arheoloških« izkopavanj družina Nordi ni samo izvelela in prodala mnogo dragocenih predmetov, temveč jih je mnogo več polomila in poškodovala.

Mali oglasi

Jabolka za žganjekuho in hruške moštarice za mošt, večjo količino prodam. Ribnikar Anton, Predoslje 95.

Prodamo: več gostinskih miz z lesenitno oblogo in več gostilniških stolov, vse po zmerni ceni. Poizve se v Pekariji Tržič.

Borove plohe, suhe, 50 mm, prodam ali zamenjam za elektromotor 2 do 4 KM. Eventuelno tudi kupim. Naslov v upravi.

Prodam železni štedilnik in električni števce, Govekar, Kalvarija, nova hiša, Kranj.

Prekleujem št. bl. 21485 izdan v Komisijski trgovini v Kranju dne 28. 8. 1956. Senk Marija.

Prodam po ugodni ceni: travnik 1/2 ha k. o. Kranj — Brezje, železja za 2 štedilnika, staro okno in žaluzije, sod za namakanje ter okenske železne mreže. Poizve se Kranj, Prešernova 13/II.

Sprejem mehanikarskega vajenca. Šenčur 192.

Krojaški šivalni stroj, dolgi čolnček v brezhibnem stanju za 25.000 din prodam. Torkar, Višelnica 18, Gorje — Bled.

Kina

KINO »STORŽIČ« KRAJN
8. oktobra, avstrijski film »DVA V AVTU« ob 16., 18. in 20. uri.
9. oktobra, ameriški film »LETEČA VRAGA« ob 16., 18. in 20. uri.
10. in 11. oktobra, ameriški barvni film »OVERLAND PACIFIK« ob 16., 18. in 20. uri.

KINO »TRIGLAV« PRIMSKOVO
9. oktobra, ameriški barvni film »OVERLAND PACIFIK« ob 19.30. uri.
11. oktobra, ameriški film »ČUDEZNI OTROK« ob 19.30. uri.

KINO »SVOBODA« STRAZISCE
10. oktobra, ameriški film »ČUDEZNI OTROK« ob 19. uri.

KINO NAKLO
10. oktobra, ameriški film »LETEČA VRAGA« ob 19.30. uri.

KINO RADOVLJICA
9. in 10. oktobra, italijanski film »DESET LJUBAVNIH PESMI«, v torek ob 20. uri, v sredo ob 17.30. in 20. uri.

Gledališče

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE KRAJN
Sreda 10. oktobra ob 20. uri premiera — izven Anton Tomaž Linhart: »TA VESELI DAN ALI MATIČEK SE ZENI«.

Nesreče

Alojz Sušnik, delavec v »Tiskanini«, stanujoč Zg. Besnica 10, je padel s kolesom in si rnil desno stran hrbta. Poškodba je srednje teža. Stane Gantar, računovodja pri podjetju »Merkur« Kranj in Darinka Cimperman, nameščenka z Gorenje Save, sta bila zaradi poškodb pri prometni nesreči prepeljana na neugodno kliniko v Ljubljano. Ivan Logar, nameščenec pri »Merkur« Kranj, je bil pri prometni nesreči lažje poškodovan po desni strani obraza.

Objave

OBJAVA

V ponedeljek, 8. oktobra 1956 gostuje v Kranju Kulturno umetniško društvo »Vančo Perke« iz Makedonije. Na programu je nastop moškega in mešanega pevskega zbora, nastop folklorne skupine z makedonskimi plesi in solopetja ob spremljavi orkestra. Predstave bodo v zgornji dvorani Sindikalnega doma v Kranju in sicer: za mladino ob 16. uri, za ostalo občinstvo pa ob 20. uri.

Na obisk vjudno vabi vse Kranjčane Občinski odbor SZDL Kranj.

RAZPIS

Občinski ljudski odbor Tržič razpisuje mestno služitelja za Nižjo gimnazijo v Tržiču.

Pogoji: telesno zdrav, starost 30 do 40 let, politično neoporečen, več vseh domačih opravil. Nastop službe je možen takoj. Prednost imajo občani občine Tržič, kateri imajo stanovanje, ki bi prišlo v poštev za zamenjavo, tako da bi imel služitelj stanovanje v gimnaziji v Tržiču. Plača po uredbi.

Prijavo je poslati Občinskemu ljudskemu odboru Tržič do 15. novembra 1956.

RAZPIS

Komisija za razpis mesta upravnika Otroških jasl v Tržiču razpisuje delovno mesto upravnika Otroških jasl Tržič. Kandidat za to mesto mora izpolnjevati enega izmed tehle pogojev:

- Medicinska sestra
- Otroška negovalka s tečajem za vodstvo jasl in s triletno prakso na vodilnih položajih v podobnih ustanovah.

Prošnje s podatki o dosedanjih zaposlitvah pošljite najkasneje do 21. oktobra 1956 na Občinski ljudski odbor Tržič.

Vsem sorodnikom in zancem sporočamo žalostno vest, da nas je nenadoma zapustil naš dobi oče

STERN JANEZ

posesnik, Huje št. 5

Pogreb dragega pokojnika bo v torek ob 16. uri na kranjski pokopališče.

Zalujoči: žena in otroci

Predavanje o televiziji na Jesenicah

Društvo inženirjev in tehnikov, ki organizira stalna strokovna predavanja za svoje članstvo in ostale, je povabilo na Jesenice strokovnjaka televizije, asistenta Elektrotehnične fakultete iz Ljubljane tov. ing. Vadima Maraševa. Ta je predaval v četrtek zvečer v polno zasedeni dvorani Delavskega doma o razvoju televizije in ilustriral predavanje s slikami na epidioskop. Jesenčanji so si lahko ogledali televizijski aparat, ki ga je imel predavatelj s seboj.

Spor zaradi kože

L. J. s Kokrice pri Kranju je dne 1. 7. 1956 na Kokrici z lesenimi vilami pretepel F. L. ter mu po glavi in ostalih delih telesa prizadejal lažje poškodbe. Zaradi tega dejanja se je zagovarjal pred sodiščem, češ da je prišlo do pretepa in prepira, ker mu F. L. ni pustil goniti kože po svojem svetu. Sodišče je obdolženca obdodilo zaradi lahkkih telesnih poškodb na 14 dni zapore pogojno za dobo 2 let.

Prilastila si je tuj denar

I. S. doma v bližini Škofje Loke je že aprila 1953 na svojem domu sprejela od blagajnika KZ Bukovice din 20.000 za svojo stanovalko K. H. na račun lesa, ki ga je K. H. prodala KZ Bukovici. Tega zneska pi ni odvedla naprej, ampak si ga je pridržala. Ko je K. H. pregledovala potrdila in obračunala s KZ Bukovico, je ugotovila, da tega zneska ni prejela. Ugotovljeno pa je bilo, da je na ustreznem blagajniškem izdatku podpisana kot prejemnica I. S. To prilastitev denarja je obdolženka zanikala, vendar je sodišče na podlagi izjav oškodovanke, blagajnika, ki je izjavil, da je znesek izročil I. S., ter strokovnega mnenja izvedenca, da je podpis na blagajniškem izdatku od I. S., prišlo do zaključka, da je ta denar zatajila in jo obdodilo na mesec dni zapore. Razen tega pa mora oškodovanki vrniti tudi zatajenih din 20.000.

Ukradel je dvokolo

Ivan Brezar, kmečki delavec iz Smartnega pri Cerkljah je dne 15. 8. izpred neke gostilne v Smartnem ukradel kolo, vredno okrog din 20.000 in ga skril na njivi. Ko so organi LM ugotavljali storilca te tatvine, so prišli do zaključka, da je verjetno Brezar ukradel kolo. Brezar je najprej tajil, da bi kolo ukradel, končno pa je pod težo dokazov klonil. Ko je odšel z miličnikom, da pokaže, kam je skril kolo, se je med potjo organu LM uprl, ga napadel in skušal pobegniti, kar pa se mu ni posrečilo. Ob tej priliki je tudi organu LM prizadejal lažje poškodbe. Zaradi teh dveh kaznivih dejanj je bil od sodišča obsojen na 1 leto in 2 meseca zapore.

Zaradi tatvine v zapor

A. M. je bila za gospodinjstvo pomočnica pri C. J. v Tržiču. V avgustu in septembru letos je v stanovanju, kjer je bila zaposlena, vzela razne stvari, med drugim tudi blago, din 28.500 gotovine, 100 DM in igralne karte. Na glavni obravnavi je obtoženka vse tatvine priznala. Sodišče jo je obdodilo zaradi teh tatvin na 4 mesece in 15 dni zapore.

Vročekrvnež za zapahi

E. V. s Primskovega pri Kranju je precej vroče krvi. Tako se je dne 16. 9. 1956 na svojem domu sprl z očetom in ga napadel s kuhinjskim nožem. Ko je v spor posegel organ LM, je vročekrvnež napadel tudi njega. Za tako postopanje je stal pred sodiščem, kjer je dejanja priznal. Zagovarjal pa se je, da je bil močno vinjen in je iskreno obžaloval storjena dejanja. Ob upoštevanju teh okoliščin ga je sodišče obdodilo na 2 meseca in 10 dni zapore. Kazen ga bo verjetno spametovala, da bo v bodoče mirnejši.

V naši državi proslavljamo Teden muzejev že od leta 1954, medtem ko so drugod po svetu začeli s tem šele letos. Težišče muzejskega dela je v popularizaciji vzgojne vloge, v posredovanju izobrazbe mladini in širokim ljudskim množicam. Muzeji, ki posvečajo pozornost vzgojnemu vprašanju, so v tujini zelo upoštevani. Tudi pri nas naj bi muzeji predstavljali ustanove, ki so vsestransko trudijo za dvig kulturne ravni človeka. Priказovali naj bi razen zgodovine tudi slike pokraj in naselij ter njihovo kulturno podobo.

Škofja Loka, 5. oktobra... Vse dopolne že neprestano lije. Sicer slikovito mestece ni ob takih dneh prav nič mikavno. Kam zdaj? Lepaki na ulicah opozarjajo na pričetek muzejskega tedna in vabijo občinstvo na ogled posameznih zbirk. Nudi se mi torej lepa priložnost za sprehod po Pušalskem gradu.

Novost, ki jo je pripravil muzej v tem tednu, je zbirka izkopanin s Kranjca. Kranjec je grič nad Škofjo Loko, na katerem je do 1511. leta stal obrambni stolp. Lani in predlanskim so na tistem mestu izkopali več vrst orodja — klešče, krampe, dele konj-

Pravi, da je ta obrt v mestu prav tako izumrla. Popravila starih klobukov obsegajo precejšen del naročil. Ob začetku jesenske sezone jih ima dovolj na zalogi. Včasih je delal večinoma nove in se je z izdelavo tulcev moral precej truditi. Sedaj pa, ko dobi klobučevino iz tovarne »Sešir«, je delo mnogo lažje.

Ne samo ob klobukih, ob vsakem predmetu v muzeju bi lahko povedali zgodbo iz življenja Ločanov v najrazličnejših obdobjih. Makete starejših tipov kmečkih hiš, kuhinjska posoda, domače in poljsko orodje, poslikano steklo in platno, vse to nas se-

TRADICIJA
Sedemdesetletni klobučar Jernej Tavčar v svoji delavnici

ske opreme itd., ki so ga uporabljali prebivalci stolpa v srednjem veku. Nadalje so našli tam ostanke steklenih predmetov, lonce in košene otroške igračke. Ta zbirka pomeni za muzej veliko pridobitev.

Zbirka v naslednji sobi nam odkrije loško celovsko življenje. Pergamentne listine, rezljane skrinjice, obrtniški izveski in velika bandera nam zgornjo pričajo o tistih časih. Posebno zanimivi so izdelki domače obrti: tkalske, glavnikarske, klobučarske, sitarske, čipkarske in kožuharske. Lep ovčji kožuh z vezanimi ornamentami so odkupili šele pred štiri leti. Kmetu Kozjeku s Sv. Barbare ga je napravil oče 85-letnega Matveža Eržena, ki domuje v leseni hiši tik ob gradu. On sam se tem ni ukvarjal, pravi pa, da je »pisal« na irhaste hlače. Ko sem si ogledovala priprave za izdelovanje klobukov, me je spremljevalka opomnila na znanega loškega klobučarja Jerneja Tavčarja, ki sem ga tudi obiskala v njegovi delavnici. On je edini, ki je še ohranil tradicijo klobučarske obrti v Loki. Izučil se je pri očetu in že s 15. leti je na sejnih po Gorenjski sam prodajal klobuke. Izdeluje tudi klobučevinaste copate.

znanja s kulturno dejavnostjo Loke in okolice. Baročna sobna oprava Kalanov z Visokega in sobe s spomini pisatelja Ivana Tavčarja pa nas povedejo v čase »Visoke kronike«.

Zbirka dokumentov iz narodnoosvobodilnega boja ima lepo urejene prostore v Domu Zveze borcev. Fotografije, orožje, zbirke partizanskih pesmi in stenčasi obujajo življenje tovarišev iz Gorenjskega in Škofjeloškega odreda, njihove diverzantske akcije, bitko za Dražgoše, napad na Železnike itd. Iz dražgoške borbe je ohranjena puška in čutara borca iz Bičkove desetine, italijanska brzostrelka nas spominja na blegaško ofenzivo, zaplenjena pištola pa na likvidacijo plavogardiščne postojanke na Turjaku.

Mnogo je teh predmetov. Kako nazoren pripomoček za pouk zgodovine na šolah! Pa ne samo za šolarje, za vsakogar je v muzeju dovolj zanimivosti. Med našim ljudstvom moramo poglobiti zanimanje za lastno preteklost, muzeji morajo postati bolj obiskane ustanove. To je tudi del turističnih znamenitosti, ki jih znajo v tujini mnogo bolje izkoristiti kot pri nas.

J. O.

3. Lohndorff TROPSCA SIMFONIKA

»Človek, poglej, kaj pa je spet to?« plane hipoma pokonci in njegov obraz je izmalichen od zaprepačenosti. Zunaj, le nekaj metrov od nju neso tuji vojaki na starem kosu pločevine telo moškega. Njegov obraz in glava sta ena sama krvava gmo-ta, posejana že z neštevilnimi muhami! Stojte, amigos, kaj je to? kriči Sam kot blazen in vojaki obstanejo. Prvi izvije steklenico Samu iz odrevenele roke, pije in jo izroči sosedu, potem pa vpilje, da bi v trušču bagerjev dopovedal Samu: »Caracho, kaj pa naj bo? Glavo je vtaknil v bager, pa mu jo je zdrobil! Zavoljo Antonije!«

»Antonije?«

»Da, da!« se reži soldato po ponovnem požirku, medtem, ko jaz nepremično zrem ves čas v tisto nekaj, kar je pred trenutki še bilo človek.

In zdaj kriči vojak dalje: »Vi novinci ne veste, kako je to! Stalno dela tu devetsto moških, med njimi dosti belcev, haha. Toda deklet je le štiriindvajset! Več jih ni dovoljeno, tako pravi zakon. Vsakih deset dni je izplačilo; senorite seveda lahko izbirajo in izbero kajpada tiste, ki jim za eno noč prinese vso svojo mezdo. Tega, kajpada ne store vsi, saj so še druge stvari, ki jih je treba kupiti: so pa tudi taki, ki hočejo štediti. — Zato je tu mnogo nesrečnih ljubimcev, haha! — Le pomislite, amigos, pet let mora devetsto mož vzdržati tu in gledati štiriindvajset lepih deklet! Bueno, pa se ta utopi, drugi položijo glavo pod parno klado, oni se ustrelj ali se konča na kak drug način, saj za izbiro načinov ni zadrege, haha! Da, le štiriindvajset jih je! Caracho, rad bi bil senorita, pa bi bil v dveh mesecih bogat!

Spet naredi požirek!

»Za vraga«, godrnja Sam. Vojaki odidejo.

Rahlo se ziblje pod menoj mrežnica, na kateri ležim. V ostanke pragozda strim. Počasi prihajajo tovariši v barako, obupanih obrazov. Zunaj grme stroji, pokajo mine. Sam izpije zadnje ostanke iz steklenice.

MOŽJE IZ CHOCA

Slabše je kot v Muzu, mnogo, mnogo slabše! Slabše ravna jo z nami, slabša sta tudi hrana in klima. Tam so bili nastavljeni kot delavci večidel črnci, tu pa je množica belcev: Slovanov, Germanov, potem nekaj romanske krvi in razen sedmih Amerikancev celo dva Angleža in dva ali trije Nordijci. V svojem življenju sem opazil nekaj povsem značilnega, da so namreč Angleži sicer res vedno zraven, kjer je nevarno, kjer izživajo zanimive pustolovščine, ali pa kjer vabijo neznana ozemlja k novim odkritjem in raziskovanju, toda vedno si znajo urediti zadevo tako, da so nazadnje pravi uživalci zmeraj le oni sami, medtem ko ostane vse težaško delo drugim, ki hodijo zanje po kostonj v žerjavico. Zato tudi ni nič čudnega, da delata tu v Chocu le dva Angleža. Povprečna tipa sta in po njunem govorjenju bi človek sodil, da sta doma ne daleč od beznic Whitecapela ali Wappinga, kajti njun besedni zaklad je bogat najodvratnejših psokv.

Delo, ki so ga dodali Samu in meni in s katerim se ukvarja sedaj že četrty teden, je nemarno, ker izčrpa najino silo, ruši živce in uničuje telo. Težka, moreča vlaga, potem pa vročina, naravnost nabita z mrzličnimi napadi in stanje do pasu v peščeni kaši, ki traja vsak dan polnih dvanajst ur, vse to učinkuje na nas strahotno in pa — nekako svojstveno. Ta svojstvenost je pravzaprav tisto, kar je pri vsej zadevi najstrahotnejše, ker si je ne znamo razlagati. Včasih garamo kot obsedeni, strahotno sopeč in ihteč ter buljimo pri tem na lopato ali krampe, ki ju vihtimo v rokah, na nič drugega, ali pa delamo godrnjaje in se zlobno oziramo na vojake in paznike, dokler ne začno obdelavati naših golih hrbtov s kroglicami vlažne ilovice, ki zapuščajo skelečta mesta, kamor zadenejo, in nam obetati bič. Tudi v prostih urah sedimo ali ležimo v majhnih skupinah in molčimo. Kajti dostikrat je prokleta vročina tako moreča, da ne zatisnemo vso not česa. Nikomur se ne ljubi pogovarjati ali celo šaliti se. Postal smo neme živali.

Pri obdeli slonimo z naprej nagnjenimi zgornjimi deli telesa nad skodelami in goltamo krčevito, kar le moremo ali pa si kupujemo žganja in pijemo čez mero. V začetku pri tem jokamo, ker nam je hudo, ko se zanišljamo v brezmejno gorje svojega ničvrednega življenja, pozneje pa se pogreznemo v globoko razmišljanje in si delamo sijajne načrte za bodočnost. Čim težje so ti načrti izvršljivi, tem lažje izvedljiva se nam zdijo njihova zasnova. — Marsikdo omahne pri tem stanju v spanju podobno nezavest, iz katere se prebujajo čez nekaj ur

z opustošenimi, strahotnimi obrazi, iz njih pa se blešče oči v blaznem žaru. Drugi, ki pijo dalje, postajajo dobrovoljno otroško veseli, redki pa so, ki postanejo rabijatni in zgrabijo za nože, ki se kaj radi in hitro znajdejo v roki.

Neprestano, z izjemo le kratkotrajnih odmorov — kajti tu delo nič in dan ne počiva — ropotajo stroji, šume vodni curki in bobne mine. Truš je to, ki nas skoro gluši. Včasih si zamašim ušesa z zamaškom iz voska, pa ne vzdržim dolgo, kajti če nič ne slišiš, se ti zdi, da si čisto neboljen.

Pri tem trušču v Chocu sem se kaj hitro navadil razbirati z ustnic pomen besedi, ki jih izgovarjajo. Natančno vem, če tuli paznik z roba jame dol k meni in požre ropot strojev vse glasove, kaj mi hoče povedati. Ali vpilje name: »Delaj, prokleti gringo, če ne te dam bičati!« Ali pa godrnja pohvalno: »Bueno, dobro je tako, ti amerikanska svinja. Vidiš, saj gre, če le hočeš!« Tudi igro Samovih ustnic razberem, ko pogleda čez rob sosednje jame, grdo kot sam vrav, in mi reče: »Ali ne bi danes ponoči odkurila, čeprav še nimava dinamita?«

In vsakih nekaj dni pripelje nazaj nove srečolovce in ljudi, ki so podlegli sanjam o bogastvu.

In v plameti vročini, smrtonosnem ozračju rastlinjaka, ob strahotnem naporu, ob vročini mrzlici in pod vplivom peklenskega čara štiriindvajsetorice groteskno našminkanih žensk iz Choča, z njihovimi krvavordeče lakiranimi nohti, velikimi, globoko temnimi očmi, poginja večina mož iz Choča in z njimi propadajo njihove blesteče sanje.

Med nami so moški izdelniki, izsesanih teles in pri pogledu nanje se ti zdi, da zreš na nepopisno odurne spake rahitičnih otrok s starčevskimi glavami. Med njimi so taki, ki jim je korak prihujeno plazenje, zibanje na nožnih blazinah kot pri ujetih mačkah roparicah, ki nihajo v kletkah ob omrežju brez miru sem in tja z motnim pogledom, uperjenim v neznane dalje. Tudi takih je nekaj, ki so jim kretne podobne odrezanim, sunkovitim gibom lutk na žici. Niti na levo, niti na desno ne obrnejo pogleda, vedno zro naravnost predse. Pa naj delajo, jedo, se nalivajo z alkoholom, ali pa so s stotinami drugih moških, ki so prosti, sprehajajo med kočami štiriindvajsetorice — vedno mora pri pogledu nanje človek misliti na neme robe brez duše.

Potem so pa med nami še veliki, krepki možje, ki se pri delu ponašajo s svojimi močnimi mišicami in v svojih vedno redkejših svetlih trenutkih vzklkajo: »Kaj, tole malenkostno delo tu imenujete težak napor?«